

"The Thought" Lithuanian Newspaper / Licensed by ICD, Office of Military Government for Bavaria / Editor and publisher: J. Vazaitis / Printed by Druckerei- und Verlags-gesellschaft a. G. m. b. H., Mem-mingen, Schranzenplatz 6. — 2.000 Jestscheckkonto München Nr. 14 210.

MINTIS

Karo valdžios leista / Redaktorius leidėjas J. Vazaitis / Laikraštis išeina pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais. / Prenum mėn 10.— RM atskiras Nr. 80 pfn. / Ein. as-kalta: Volksbank Memmingen a. G. m. b. H. Nr. 9149. / Adresas: „Min-tis“, 13b Memmingen, Postfach 110. Postscheckkonto München Nr. 14 210.

Nr. 10 (247). II metai. LAIKRASTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI Memmingen, 1947. I. 27.

Amerika ir Rusija skirtingi pasauliai...

Vašingtonas. Respublikonų senatorius ir dabartinis senato pirmininkas Arthuras H. Vandenbergas vienoje savo kalboje apie JAV politikos tikslus užsimindamas santykius su Sovietų s-ga pareiškė, jog Amerika ir Rusija simbolizuoja pasaulio padalinimą į dvi besivaržančias tarpusavy ideologijas ir, kad tų varžytynių galutinis laimėjimas kol kas yra sovietų rankose. „Mes negalime pakęsti svetimų žemių užgrobumo noro ir negalime jo patenkinti šodžiais“, — tęsė jis, „mes rei-

Dėl Lenkijos Marshalis barsis Maskvoje

kalamame abipusiai garbingo santykiavimo. Yra ribos už kurių mes negalime eiti į kompromisus“. Vandenbergas mano, kad kantri, bet tvirta, Sovietų s-gos atžvilgiu, politika pagaliau laiminti pripažinimą. JAV ir toliau remsiandčios JT ir dalyvausiančios pasauliniam ūkiniam atkūrimui. Naujasis respublikonų daugumos kontroliuojamas kongresas ir toliau stovėsias už iki šiol vestą užsienio politiką. Tačiau daugiau interesuosis atskiromis tos politikos smulkmenomis nei tai buvo iki šiol, ypač kas liečia prekybines sutartis. Amerika pilnai parems aplinkyboms atitinkančią ūkinį bendradarbiavimą.

trinė valdžia neturėtų disponuoti jokiomis pajėgomis, t. y. nei policijos nei kariuomenės. Ją turėtų teisė laikyti tik atskiros valstybės.

IRO konferencija Ženevoje

Londonas. Tarptautinės pabėgėlių organizacijos (IRO) paruošiamosios komisijos pirmasis posėdis įvyks š. m. vasario 11 d. Ženevoje. Kvietimus į šią konferenciją JT generalinio sekretoriaus pavaduotojas D. O'Neenas yra pasiuntęs toms valstybėms, kurios jau pasirašė organizacijos statutą, būtent: Jungt. Amerikos Valstybėms, Kanadai, Dominikai, Gvatemalai, Prancūzijai, Hondūrai, Filipinams ir Liberijai.

Dėl atominės bombos

Cikaga (NF). JAV generalinio štabo viršininkas generolas Eisenhoweris pareiškė, kad JAV negali pasiduoti „Atominės bombos psichozėi“ ir laikyti save apsaugotomis, kaip tai yra buvę su prancūzų tauta „Magingot linijos psichozės“ įtakoje. Tas privestų JAV prie pokario abuojos, kai tuo tarpu laikas reikalauja dar prieš pavojaus iškilimą įjungti Amerikos ūkį į veiklią apsaugos sistemą.

Skubus reikalas apsaugoti kraštą nuo klevieno eventualaus puolimo nereikia, kad JAV turėtų pesimistiniai žiūrėti į tarptautinį bendradarbiavimą, bet tauta privalo būti galinga iki tas bendradarbiavimas-bus pasiektas.

Nelauktas sovietų siūlymas

Londonas. „Times“ korespondento pranešimu naujas rusų planas, pakelti vokiečių pramonės gamybą 100 — 300% aukščiau Potsdame sutartų normų, amerikiečiams, britams ir prancūzams buvo visai nelauktas net nesitiktas. Pastarieji pirmadienį vyriausioje kontrolės taryboje reikalausią paaiškinimų. Tuo matoma, norima prieš Maskvos konferenciją vokiečių simpatijos patraukti savo pusėn, ypač, jog šis planas buvo pateiktas per SED atstovus drauge pareiškiant, kad įmonių išmontavimas sustabdomas, o ėmimas repara-cijų iš bėgamosios gamybos sumažinamas ko ne nutraukiamas. Korespondentas mano, jog šis pažadėjimas turi tik propagandines reikšmes ir praktikoje vargiai galėsias būti išpildytas nes tam trūksta ne tik anglies ir žaliavų bet ir daugybės produktangusių įmonių, kurias sovietai jau išsivežė ar dar tebeišmontuoja išvežimui.

Sovietai prašo išduoti

Vašingtonas, 6 sausio. SSSR ambasada Amerikoje prašė Valstybės Departamentą išduoti Kyrilą Alexejevą, buv. Sovietų prekybos attachė Meksikoje, tuo atveju, jeigu jis rastųsi Jungt. Amer. Valst. teritorijoje.

Ambasada tvirtina, kad Alexejevas pasisavino stambias sumas, pasinaudodamas prekybinėmis opercijomis. Pareikalavus grįžti į SSSR pasiaiškinti dėl šių pasisavinimų, Alexejevas paskelbė, anot ambasados, „skandalin-

gą ir provokacinį pareiškimą, perspausdiną kelių Amerikos laikraščių, kuriame jis mēgina paaiškinti savo pasielgimą politiniais motyvais“.

Vašingtonas. JAV užsienio reikalų ministerija atmetė sovietų prašymą išduoti jų buvusį prekybinės atstovybės narį M. Kyrilą Alexejev. Išdavimo buvo prašoma motyvuojant Alexejevo sovietinės valdžios kritika. Atsakymas išduoti, grindžiamas nebuvimu atitinkamos sutarties tarp JAV ir Sovietų s-gos.

Dėl paskolintų vokiečių belaisvių

ipareigojant apie 600 000 prancūzų dirbti Vokietijos fabrikuose. To ipareigojimo metu apie 500 000 yra tapę nedarbingais. Šį skaičių kaip tik galėtų atstoti Amerikos paskolinti vokiečių belaisviai. Prancūzija sutinkanti juos palaikyti, bet tik su sąlyga, kad jie liktų

Londonas. Prancūzija savo atsisakyme paleisti JAV paskolintus vokiečių belaisvius, motyvavo darbo pajėgų trūkumu dalinai susidariusio ir dėl tiesioginės vokiečių akcijos dirbti laisvais darbininkais šiandieninėse savo darbo vietose. Jei kai kurie jų su šia sąlyga nesutiktų, tekstų klausimą iš naujo aiškintų.

Savo pačių pajėgoms paimtų vokiečių belaisvių likimą Prancūzija tespresianti tik taikos sutartyje su Vokietija.

Prancūzų Indokinijoje kovos tębevyksta

Saigonas. (NF). Prancūzų saustmos, jūrų, oro pajėgos pasistūmėjo 24 km link vienos nuo gruodžio mėn. 19 d. apsuptos prancūzų igulos, kovojančios prieš vietnamiečių 5.000 vyrų stiprumo pajėgų. Minėta igula randasi prie Annamo pakraščio apie 700 km į šiaurę nuo Saigono.

Ziniomis iš Hanoi britų, amerikiečių ir kiniečių konsulams nepavyko susitarti su vietnamiečių įstaugomis dėl užmezgimo ryšių su 200 Prancūzijos piliečių, laikomų įkaitais ir pagrobų per vietnamiečių puolimą gruodžio mėn.

Kitoje zinioje iš Hanoi kalbama apie kiniečių vyriausybės derybas su prancūzų įstaugomis dėl kinisko kvartalo gyventojų apsaugos Hanoi mieste.

Indijos komunistų vadas P. C. Jochi savo kalboje Bombėjus mieste pasiūlė Indijai prancūzų — vietnamiečių ginčą patiekti Saugumo Tarybai. „Visos Indijos simpatijos Vietnamo kovoje už išsilaisvinimą iš prancūzų valdžios yra Vietnamo pusėje“ — baigė savo kalbą Joschi.

Laiškai į užsienius visomis kalbomis

Frankfurtas. Nuo š. m. sausio 15 d. Vokietijos į užsienius leidžiama siųsti lais-kus rašytus visomis kalbomis. Taip pat galima siųsti ir fotografijas, tik laiškų svoris neturi viršyti 20 gramų. Tačiau laiškų siuntimas į Ispaniją ir Japoniją negalimas.

TRUMPAI

Varšuva. Septyni lenkų pogrindžio judei-mo nariai nuteisti mirties bausme, kuri jau ir įvykdyta už nužudymą dešimties miškininkų — vyriausybės šalininkų.

Vienoje vietoje netoli Krokuvos buvo įvykdytas kitas teroro aktas, kurio aukomis tapo 5 rinkimų komisijos nariai, jų tarpe ir vietos burmistras.

Londonas. Londonan atvyko Lenkijos delegacija, kuri ateinančiam pirmadienį išdėstys užsienio reikalų ministerio igaliojiniams Lenkijos pažiūras į taikos sutartį su Vokietija. Delegacijos pirmininko pareiškimu Lenkija siūlymanti taikos sutartį su Vokietija pasirašyti Varšuvoje, nes Varšuva šio karo metu pirmoji nacionalsocializmo auka iš visų Vokietijos okupuotų valstybių sostinių ir per du apgulumus beveik visai sugriauta.

Berlynas. Sąjungininkų kontrolės taryba nuo sausio 15 d. leido įvesti oro pašto susisiekimą tarp Vokietijos ir Šveicarijos.

Londonas. Britų bepropelerinis lėktuvas Gloucester Meteor tipo, atstumą tarp Pa-ryžiaus ir Londono nuskrudo per 20 minučių, kas prilygsta 988 km į valandą greičiui.

SVARSTYMAI

Britų — prancūzų santarvė

Apie šią santarvę Walteris Garras plačiai dėstė „Continental Daily Mail“. Teji santarvė įgalina aptarti ateityje visus klausimus, kurie dabartinėje santarvėje yra dar nepaliesiti. Tuo tarpu vyriausybės susitarė dėl glaudžiausio ūkinio ir politinio bendravimo. Anglijų išvežimas į Prancūziją nuo balandžio 30 d. nebus varžomas. Vokietijos ūkinis atstatymas neturi dūmsti tarptautinės taikos. Britai remia prancūzų keturių metų plano įgyvendinimą.

Vokiečių grėsmė. Trečiame santarvės skyriuje plačiai kalbama apie ateities vokiečių grėsmę: „Abi šalys, per ketvirtį šimtmečio išgyveną du antpuolių, dės visas pastangas, kad ateityje pašalintų vokiečių grėsmę. Todėl pasirėmę JTO nuostatų 52 str. britai ir prancūzai visom išgalėm stengsis, kad vokiečiai nebūtų ateities taikos ir saugumo trukdytojais ir nauju užpuoliku. Tuo reikalu derybos būsiančios pradėtos artimiausioje ateityje.“

Šioji santarvė britų sutikta labai palankiai Londone galvojama, kad britų — sovietų sutartis 1942 m. liepos mėn. ir prancūzų — sovietų, 1944 m. gruodžio mėn. negali sujungti pajėgų, kai sovietai ypatingai veržiasi Europon. Prieš dvejis metus eilė britų, pav. prof. Corr „Times“ politinis vadovas ir gen. Smuts, laikė Prancūziją nepajėgiu veiksnium. Santarvė pašalina tą pesimizmą, kuris anuomet slautė Rytuose. Kita vertus, britai vis labiau domisi Europos klausimais.

Britų — prancūzų defenzyvinė santarvė numato Vokietijos pavojų. Niekas rimtai negalvoja, kad iš tiesų ji numato tik vokiškąjį pavojų. Daugiau linkstama jungti su amerikiečių britų gruodžio mėn. karine santarve: oro laikyno taktininkavimu, apsiginklavimo standartizavimu, ūkinio taktininkavimu, nuolatiniu karo vadovybės pasitarimu, kuris sudarytas prez. Roosevelto — Churchillio 1941 m. sausio mėn. Galop šieja santarvėje išspręstas Artimųjų Rytų naftos naudojimo klausimas. Tos dvi santarvės ir amerikiečių Italijai paskyrimas statyti 230 mil. dolerių pasuklos sudaro naujus veiksnius, kurie apibrėžia ne vien taikos atkūrimo klausimais.

Šios santarvės atgarsiai. Londonas dabar nei kiek nenustebts, jei Maskva pradės žymenį antpuolį dėl pastarosios santarvės sudarymo. Maskva tulžį liejo dar prieš santarvės sudarymą ir ypač aštriai pakaltina Beviną dėl jo vedamosios politikos. Dar Montgomery buvo kelionėje Londone, kai Maslovas radijas smarkiai puolė britus dėl mobilizacijos sulėtinimo. Bolševikinis „Temps Nouveaux“ priekaištauja Attlee ir Bevinui, kad tie sugebėjo D. Britaniją padaryti amerikietiško kapitalizmo iškamša. „Pravda“ puola Beviną, šiam sugebėjus paversti niekais britų — sovietų santarvę. Zinoma, Foreign Office kategoriškai protestuoja.

Britų sovietų santykių atšalimas jaučiamas ir užsienio reikalų viceministerių pasitarime. Gusevas ypač aštriai protestavo dėl britų dominijų ir nažų valstybių, kurios kovojo prieš Vokietiją, įsileidimo į konferenciją.

Britų darbiečiai ir konservatoriai šiltai priitaria britų — prancūzų santarvei. Oficiozas „Daily Herald“ ypač įvertina L. Blumo ir E. Bevino pastangas ne vien tuodu kraštu apsaugoti, bet ir Europos mažoms tautoms suteikti pasitikejimą ateitimi.

Tikrasis taikinyas. Toji santarvė, aiškiai matyti, nėra vien ūkinio pobūdžio, nors juo bandoma slapstyti. Tikruoju taikiniu yra žingsnis į karinę santarvę. Tuo tikslu norima pirmiausia sukurti draugišką nuotaiką. Vokietijos klausimas sudaro pirmą, o tolimųjų Rytų kitą kluivini. Ten britams atsisakius iš Burmos atitraukti kariuomenę ir vedant derybas dėl nepriklausomybės suteikimo, bendrą po-

Londonas. Britų užsienio, reikalų ministerija laikosi nuomonės, kad Lenkijos vyriausybė savo Potsdame priiimtus išpareigojimus dėl demokratiškų rinkimų paruošimo ir pravedimo visuomet lauzė ir jų visai nepaisė per pačius rinkimus sausio 19 d. Tas turės didelės įtakos ir tolimesnius abiejų kraštų santykius, ypač turint galvoje, kad D. Britanija artimiausiu laiku galės naudotis įvairiomis spaudimo priemonėmis, kaip tai: nepripažinimu teritorinių lenkų reikalavimų vakaruose, atsisakymu išduoti Lenkijos egziliinės vyriausybės 1940 m. D. Britanijai patikėtos daugelio milijonų dolerių vertės aukso ir t. t.

Iš Vašingtono taip pat pranešama, kad valstybės departamentas dėl tų pačių priežasčių ruošiasi reviduoti savo santykius su Lenkija iš pagrindų. Gerai informuotų sluogsnių žiniomis generolas Marshallis laike būsimųjų pasitarimų Maskvoje ketinas su sovietų vyriausybės vyrais aptarti didžiųjų valstybių intervencijos buvimą į mažųjų Europos valstybių vidaus reikalus jų prasilenkimo su demokratiniiais principais atveju. Ta pačia proga jis Molotovui priminsias tarptautinį charakterį Potsdamo susitarimo, liečiantį Lenkijos rinkimų laisvę.

Kai kurie diplomatiniai stebėtojai mano, kad JAV pasmerkimas dabartinės Lenkijos vyriausybės elgsenos pradės reikštis ir ūkiniai politinėms priemonėms prieš šį kraštą.

Afrikos pažiūra i Vokietiją

Londonas. Pietų Afrikos Unijos ministeris išdėstė igaliojiniams savo pažiūras į sutartį su Vokietija. Jo nuomone Vokietija turinti likti (ūkiškai, ne kariškai) stipri su neapkarpyta teritorija valstybė. Lenkų pretenzijos į Oderio — Neisses liniją esančios nerimtos ir pavojingos taikai. Pietų Afrika tesutiktų tik su menkais buvusių prieš šį karą Vokietijos sienų išlyginimais Lenkijos naudai.

Prancūzija gi pasisakė norinti matyti Vokietiją, padalytą į ko ne savarankias valstybes, turinčias užsienyje atstovybes ir savystoviai darančias tarptautines prekybines sutartis. Centrinę Vokietijos valdžią sudaryti keturiems metams deleguojami atskirų valstybių atstovai su prezidentu. Centrinė valdžia reikštųsi per septynias bendriems reikalams tvarkyti ministerijas. Centrinės valdžios sudaromos sutartys atskirose valstybėse teisingai tik tų valstybių parlamentui jas priėmus 2/3 balsų. Atskirų valstybių tarpusavio jungimas turėtų būti uždraustas. Cen-

litikos linkmę reikia suderinti su prancūzais, kurie Indokinijoje turi daug kliūčių nugalėti. Burmiečiai anksčiau buvo japonų taktininkais, o dabar karinėmis jėgomis remia vietnamiečių sukilimą.

Artimuose Rytuose yra būtina išspręsti naftos šaltinių klausimą. Prancūzija iš tenykšės srities pašalinta, nes buvo manyta, kad ši galybė pasirošius būtų paslaugia Maskva, kuri veržėsi į Azerbeidžaną ir Kurdistaną.

„The Times“ nurodo, kad Artimųjų Rytų klausimais, pav. aptariant klausimus su arabais, D. Britanija ir Prancūzija negali eiti savais keliais. Vakarinėje Afrikoje abiejų galybių reikalai taip pat susiduria, tada turi būti derinami.

Ta sutartimi yra patenkinti ne tik darbiečių vadai, bet ir Churchillis, kuris Blumui pagerbti organizuotame priėmime pareiškė: „Aš esu labai patenkintas“.

JAV Užsienio politika. Sen. Vandenbergas, senato užsienio komisijoje, kaip praneša „New York Herald Tribune“, prašė gen. Marshallį nustatyti užsienio politikos liniją, nes:

1. Nenuosaikus veto naudojimas JTO pavers pajukos objektu ir sutrukdys nusigin-klavimą.
2. Dabartinis „ūkinis ideologinis susirėmimas“ JAV negali sudaryti pagrindą atsi-kratyti atsakomybės.
3. JAV negali nusiginkluoti ar atsisakyti atominio ginklo „pirmenybės“, kol pasaulyje viespataus klasta.
4. Tolimuose Rytuose siekiama sukurti tvirtą ir savaimingą liniją.
5. Vokietijoje prancūzų ir sovietų stitys, ūkinio požiūriu, turi būti prijungtos prie anglosaksų sudarytos sistemos.

G. Rymantas

RINKIMU, FARSAS LENKIOJE

Ossian Goulding iš Varšuvos rašo ta tema „Continental Daily Mail“. Piki debesys plaukia virš sniego dengtų griuvėsių Varšuvoje. Viešbučio „Polonia“ išorinėje lango pusėje stovintis termometras rodo 60 laipsnių šalčio. Ten — Rytuose ir Vakaruose, — vyksta politinė kova, vadinama „demokratijos“ vardu. Tokia kova nūdieną eina Lenkijoje.

Britai, amerikiečiai ir sovietai užtikrina Jaltaje, tą patį kartojo Potsdame, kad toji kova bus „laisva ir nesuklastota“. Šiandienykste Lenkijoje vakarų demokratija, kurios atstovu yra Mikolaičikas su savo partija, išgyvena sunkias dienas. Sausio 19 d. Jan Polak eidamas į urnas jau iš anksto žino, kad laimės taip vadinamas demokratinis — vyriausybiniis sąrašas.

Pagrindinių rungtyniautojų su vyriausybiniu sąrašu yra Mikolaičiko — valstiečių partija, kuri remiama anuometinių socialistų ir katalikų inteligentų.

Rinkimų eiga. Rinkimų dieną lenkai gali pasirinkti vyriausybinių — bolševikų, ar valstiečių partijos sąrašą. Vyriausybiniis sąrašas patiekia 730 kandidatų, o Mikolaičikas 400, kurių 300 dėl įvairių motyvų yra išbraukti iš rinkimo sąrašo. Rinkimai eina slapsti, bet prieš įmetant į urną gali parodyti rinkimų komisijai. Bolševikų partija todėl suruošė kolektyvinį balsavimą. Darbininkai ir tarnautojai ejo prie urnų iškėlę bolševikinio sąrašo korteles.

Toje niūrioje padangėje, kai bolševikai demostroja kumščiu parentą teisę, įtampa didėja. Miestuose eina sargybos pareigas darbininkai, milicija ir bauginą šarvuočiai. Balsavusių nuosimtis labai didelis. Vokioskės srityje siekia 100%. Užsienio spaudos atstovai galėjo laisvai stebėti rinkimus. Jų pranešimu, daugumoje buvo atviras balsavimas. Varšuvoje iš 20 rinkiminių apygardų tik dviejose rinkiminėse apylinkėse buvo galima slapstai balsuoti. Valstiečių partija rinkimus negalėjo kontroliuoti. Iš 166 įgaliotinių vienoje apygardoje tik 3 įleisti, nors jie visi turėjo policijos duotus „ištikimybės“ pažymėjimus. Gdynėje visi balsavo kolektyviai.

Mikolaičikas rinkimų dienos vakare įteikė JAV, D. Britanijai ir STRS ambasadoriams memorandumą, kuriame reikalaujama laikyti rinkimus neteisėtai. Gdynės rinkimų išdavos bus paskelbtos sausio pabaigoje.

Bendra linkmė. Vyriausybinių — bolševikinių partija P.S.L. sudaryta iš komunistų partijos — PPR, naujosios socialistų partijos PPS, kuri nieko bendra neturi su priekarine socialistų partija ir dviejų mažų partijų SD, SL.

Valstiečių ir bolševikinis blokas kalba apie feodalinę valstybę palikimo panaikinimą.

Ką tik atvykus, ši geroji moteris mums pagelbėjo ir mus su savo paprasta gyvenimo istorija supažindino. Ji ir jos vyras dirbė viename stiklo fabrike. Ir tuojau po laimingų vestuvių jos vyras, bedirbdamas šį įtemptą ir sveiktą ryntantį darbą, įkrito į žėruojančią krosnį. Jo našlė turėjo save ir savo dukrelę išlaikyti, kas jai labai sunkiai sekėsi. Ji su dešimties metų dukrele Adele gyveno čia namuose ir turėjo mažą kambarėlį. Savo vargingą išlaikymą užsidirbdavo siūdama, o mažutė jai kruopščiai padėdavo.

— Mielas Dieve, mirė? — paklausė tyliai. — Aš jaučiau jos prisitartinimą. Ji ilgą valandę stebėjo mane, tada pagriebė mano šaltą ranką ir atsikūso į Margaritą, kuri paplūdo ašarų srovėje, bandė ją paguosti:

— Mano vargšė, brangi moterėle, — išgirdau ją sakant, — Bandykit susilaikyti. Vėrkimas ir aimanos jums nieko negelbės. Turbūt, šioje valandoje yra tūkstantčiai tokių nelaimingų, kaip jūs.

— Tai negalima! — Taciau, mano mieloji. Kai man išpuolė mano liūdnas vyro likimas, aš buvau dar sunkesnėje būklėje, — turėjau mažą vaiką rūpintis, Jūs, vis dėlto, stovite vienui viena, mano brangioji, o esate jauna ir tvirta.

Taciau Margarita ir toliau nesiliovė savo aimanomis: — Mano Dieve, kas gali iš manęs pasidaryti?

— Tik drąsos, mano mylima, jei Dievas padės, bus viskas gerai. Pirmiausia Jūs turite nusiraminti, kad neįkvotumėt savo įgė. Aš jums parūpinsiu ką nors užvalgyti.

— Nel ne, mano mieloji Gabin, nesivarginkite. Aš tikrai negalėsiu nė vieno karnio nuryti, — gynėsi Margarita.

Taciau mieloji moteris, taip meiliai rūpinosi mano žmona, ir jai pavyko ją šiek tiek nusaminti.

— Jūs nesielvartaukite daugiau, aš su dukrele Adele visada padėsiu tiek, kiek galėsiu. Reikia tik priešpriešais esanti kaimyną pasisukti. — Aš girdečiau, kaip ji vaikščiojo po kambarį. Turbūt, darė jame tvarką. Nors aš savo galvos negalėjau pasukti, tačiau viską mačiau, arba geriau, — jaučiau, ir daug aiškiau, negu su akimis.

pagrindinių pramonės šakų nacionalizavimą, gerus santykius su sovietais ir vakarų sienos — Oderio — Neisės išlaikymą. Mikolaičiko partija betgi griežtai nusistatė prieš žemės ūkio kolektyvizaciją, nedraugingą veiklą prieš vakarų demokratijas, panaikinimą esminių laisvųjų piliečių. Tose sąlygose nešališki stebėtojai nei kiek neabejoja, kad rinkimai negali būti organizuoti taip, kaip jie vakariečių suprantami.

Vyriausybės vardu pranešė gen. Vikt. Gross, kad žymesnę opoziciją sudaro sukilėliai, kurie bolševikų veikėjams įvaro nuolatinę baimę, nes jie, gyvendami kalnuose ir miškuose, nuolat užpuolinėja ar siaučia. Vyriausybės duomenimis, tų sukilėlių esama 10 000. Bet šis skaičius mažiausia penkis kartus didesnis.

Anderso vyrai. NSL požeminė organizacija yra daugiausia atsakinga už veiklų „terorizimą“. Kita panaši organizacija WSN (Laisvės ir Nepriklausomybės), glaudžiai bendraujanti su lenkų vadovais D. Britanijoje, gen. Andersu, pasirodusi ilgai kovai, prieš akis turi svarbiausius politinius klausimus. Tose organizacijose, reikia pripažinti, dalyvauja buvę nacių bendradarbiai, dvasininkai. Jie yra aršūs žydų persekiojimai. Todėl galima suprasti, kad vyriausybiniškai, t. y. probolševikinis elementas juos vadina „reakcionieriais — fašistais“. Prieš juos kovoja milicija, kariuomenė, garsioji U. B. — saugumo policija, kad išlaikytų tvarką ir ramybę. Visa nelaimė, kad šios pajėgos skiriamos ne vien tiems tikslams, bet dažnai nukreipiamos ir prieš civilinius gyventojus.

Vyriausybė visai neslepia, kad kariuomenės auklėjimas skolinamas iš sovietų. O jis sudarė

stambų ginklą šiuose rinkimuose, kad sukirsintų viešąją nuomonę prieš vakarų galybę. Slaptoji milicija yra ypatingai svarbus veiksnys, jos skaičius 1,7 mil. vyrų, o Lenkijoje gyventojų yra nepilni 24 mil. Ši milicija krašte sukūrė nepaprastą terorą. Ji veikia pamėgdžiodama Gestapo ir NKVD. Jos vienas uždavinys „laisvus ir neklastotus“ rinkimus padaryti farsu, o opoziciją užgnaužti.

Lenkija nūdien yra policinė valstybė, kurios santvarka, kas nori ar nenori, vis labiau pritaikoma rytinėje Europoje. Slaptoji policija skaitlingesnė už kariuomenę. Todėl baimė genama gatvėmis ir šunkeliais. Lenkai labai baiminasi sutikti buvusius draugus britus ar amerikiečius Vyriausybinių spauda vis mažiau varžosi ir vis įžliau, nors vaikiškai užpuolinėja anglosaksus. Telefonai viešbučiuose išjungti. Viešbučių koridoriuose sėdinti tarnautojai praneša, kas, kada ir kodėl yra skambinęs. Visur lipa milicija ant kulnų ar selina pašonėje. Prieš rinkimus milicija sugebėjo savo atlikti, nes bolševikai atsisėdė rinkimų sąrašuose, kai opozicija įvairių kaltinimų juose panerta. Mikolaičikui telieka skustis, valstiečių partijos kandidatai persekiojami, suimti ar nužudyti. Vyriausybė užgnaužė opoziciją žodžio laisvę.

Vienas uždavinys prieš rinkimus buvo užmigdyti gyventojų budrumą dėl balsavimo slaptumo. Vienintelis opozicijos spaudos organas „Gazeta Ludowa“, 62 000 egz. dažnai padaužų pagrobiamas ir sunaikinamas.

Valstiečių šaukiami susirinkimai dažnai uždrausti, kaip Mikolaičikas tvirtina, be jokio teisinio pagrindo. Visa tai buvo daryta, kad valstiečių partija negalėtų atlikti rinkimines propagandas.

R. G.

Dėl Spicbergeno anglosaksai protestuoja

Sovietinė agentūra Tass, kaip praneša United Press, per radiją paskelbė šį pranešimą: „Prieš keletą dienų norvegų laikraščiai ir kai kuri kita spauda paskelbė apie sovietų — norvegų derybas dėl Spicbergeno salyno.

Tass iš oficialių šaltinių praneša, kad tokios derybos tarp tų vyriausybių buvo vestos 1944 m. pabaigoje ir 1945 m. pradžioje. Tuo metu sovietai nurodė reikala peržiūrėti salyno klausimu 1920 m. Paryžiuje sudarytą sutartį. Ta sutartimi į salyną žiūrėta, kaip „no man's land“, nors tos salos priklausančios sovietams. Kitos galybės, karą pralaimėjusios, dabar negali būti laikomos partneriais, taigi sutartis negalioja. Toji sutartis visai nekreipia dėmesio į SSRS saugumą ir ūkio reikalus. Karo metu įvykiai aiškiai parodė nepaprastą strateginę sovietams svarbą to salyno, kuris guli vandenyno vakarinėje dalyje.

Okinių požiūriu svarba nepaprasta, nes iš salyno sovietai išvežė nemažiau 400 000 to anglies ir metus. Kalbanose derybose norvegų ir sovietų vyriausybės sutarė dėl bendro to salyno gynimo. Su kitais signatarais taip pat buvo vestos derybos, bet prie laimingos pabaigos neprieta. 1946 m. lapkričio mėn. Naujorke Molotovas ir Lange tuo klausimu vedė tolimesnius pasitarimus“.

Tass pirmą kartą oficialiai praneša, kad sovietai nori salyną daryti karininkų sutvirtinimui, norvegams pritarus, nors tai prieštarauja Paryžiaus sutarčiai. Taip pat pirmą kartą painformuojama, jog to pobūdžio pasitarimą Maskva darė su Oslo. Visai suprantama, kad Vašingtono ir Londono oficialūs atstovai dėl Tass pareiškimo jau užprotestavo ir galimas dalykas įteiks atitinkamas notas.

čiau. Tai gražus, tiesus, jaunas vyras, puikaus elgesio, bet man jis vis dėl to nepatiko. Dar vakar vakare jis mus aplankė ir pakankamai įkyrėjo savo meilinėmis prieš žmoną.

Kaimynė Gabin tuo metu buvo išėjusi ir grįžo su šituo jauna vyru.

— Cia yra ponas Simonas, — ji pasakė.

Kai jis įėjęs tyliai ją be žodžių pasveikino, ši vėl iš naujo pradėjo verkėti. Iš pradžių jis nemėgino jos raminti. Aš negalėjau jo savo užspausdomis akimis matyti, tačiau jo visa povyza, kiekvienas jo veido bruožas stovėjo kaip gyvas man prieš akis. Jis jautė mano žmonai pasigallėjimą, kurinuo verkimo įbė-

susiu veidu jam, matyt, darė nemažą įspūdį.

— Galui aš jums kuo nors patarnauju, ponai? — sušnibždėjo jis. — Aš esu jūsų paliepiamas.

Margarita ištare vieną žodį, kurio aš negalėjau suprasti. Kaimė

Gabin, tarpdury sulaikius beiseinanti jaunąjį poną jam šnabzdėjo:

— Jauna moteris yra visiškai be nieko, tačiau turi būti ir laidotuvės ir visas, kas su tuo susirišę, o tai kainuoja daug pinigų.

— Negalėtumėm mes vargšai šio bereikalingo rūpesčio pašalinti?

— Bet, gerasai Simonai, juk palaidojimas kainuoja pinigų!

— Niekas nesims veltui laidoti. Aš tai žinau savo patyrimo ir —

Nekantriai pertraukė ponas Simonas:

— Tai, gaila, yra tiesa, Gabin. Pasilikusiems reikia sunkios aukos padaryti. Bet čia, šitame nelaimingame įvyky, jūs nieku nesirūpinkit, aš viską imu ant savęs. Aš tuojau einu į metrikacijos įstaigą ir užregistruoju mirimą, tada vargšas vyriškis bus tvarkingai palaidotas. Bet, prašau, prižiūrėkite jūsų vargšą jauną moterį, aš noriu kaip galima palaidinti jos susijaudinimą.

— Girdėjau kaip jis tyliai anksčiau kambari. Manyje kilo baisus klausimas: o jeigu mano

VIZITAS

Nuolatiniams ginčams ir disputais vedančios Viduržemio jūros pakrantės lyg ir susimąstė, kai praėjusį rudenį atplaukė stiprus JAV laivynas, susidedas iš 12-os vienetų su 27 000 tonų lektuvnešiu „Randolph“ priešakyje. Iš karto Maskvos oficialūs kalbėtojai mėgino peikti šio nelaukto vizito reikšmę, bet kai JAV užsienių reikalų vice-ministeris D. Ache son nedviprasmiškai pareiškė, jog tie vizitai nesibaigs, kol nebus įgyvendinti JAV politiniai siekimai Viduržemio jūros srityje kalbos lyg ir aprimo.

Galintieji svečiai tur būt apgalvotai savo maršrutą pradėjo nuo Turkijos. Mat, tuo metu buvo labai opus Dardanelų klausimas. Skaitlingo Amerikos laivyno pasirodymas turkamams suteikė gana didelę moralinę paramą kaip tik tuo momentu, kada jų didysis kaimynas nekviestas ir neprašytas būtinai siūlėsi padėti Dardanelus ginti.

Išplaukę iš Marmaris laivai išsiskyrė. Lektuvnešis „Randolph“, kreiseris „Fargo“, naikintojas „Perry“ ir pagalbinis laivas „Thunder“ pasuko į Sirijos uostą Beirut, o iš čia grįždami svečiavosi Graikijos uoste Pireus, netoli Atėnų. Tuo pat metu kreiseris „Huntington“ ir naikintojas „Rich“ išplaukė į Egipto uostą Aleksandriją, o kiti du laivai, būtent kreiseris „Houston“ ir naikintojas „Warrington“ — į Sueso kanalo uostą Port Said. Be to, naikintojai „Corry“ ir „Holder“ išplaukė per Sueso kanalą į Saūdį — Arabijos uostą Jiddah, o kiti du naikintojai „Noa“ ir „Wilson“ lankė graikų salos Kretos uostus.

Kalėdų metu Amerikos jūrininkai šventes praleido italų ir prancūzų uostuose. Visur jie buvo iškilmingai sutikti ir visur jiems pagerbti buvo ruošiamos vaisės. Svečių tarpe yra žymūs amerikiečių jūrininkai — karininkai ir praėjusiojo karo metu pasijmęję admiralai. Laivynui vadovauja kontr-admirolas J. Perry, o jo pavaduotojais yra: vice-admirolas B. Bieri, kuris praėjusiojo karo metu ejo aukštąsias pareigas Atlantiko laivyno štabe ir aktyviai dalyvavo paruošiant planus išlaipinti kariuomenę Siaurės Afrikoje bei Prancūzijoje, ir kontr-admirolas E. Burrough, kuris buvo „Bendrujų Karo Planų“ komiteto nariu ir dalyvavo karinių štabų pasitarimuose Kaire ir Jaltaje.

Siuo metu laivai yra nuleidę savo inkarus prancūzų uoste Marselyje, o jų vadas lektuvnešis „Randolph“ parvyko į JAV. Vašingtone dabar vyksta dideli pertvarkymai įsteigta atskira JAV krašto gynimo ministerija, kurios žiniai pavedamos visos karinės pajėgos: sausumos, oro ir jūrų. Be to, pertvarkomi štabai ir sudaroma tautinė krašto gynimo taryba. Sąryšyje su tuo numatoma daug pakeitimų ir naujų paskyrimų.

ši atrodančios mirties būseną dar ilgai tęsis? Cia buvo reikalus su piktuoju slogučiu. Dar jaunuose metuose esu dažnai ilgąs valandas šiais priepuoliais kentėjęs, bet mano jauna gyvybė jėga visuomet pergalėdavo. Taip bandžiau pats sau drąsos įsikibėti, kiekvieną naują sekundę tikėdamas pabusti iš siaubingo, mirčiai panašaus, miego.

Laikasėjo. Veltui kaimynė Gabin šaukė mano Margaritą pietų. Vargšė nepalietė nė vieno karnio. Valandos šliaužė sunkios, kaip žvėnos. Per langą į mūsų tylų kambarį grūdosi didmieščio bildesys.

Grįžo ponas Simonas ir į Gabin klausimą raminačiai atsakė:

— Viskas tvarkoje. Laidojimas nustatytas rytoj rytą 11 valandą. Bet apsaugokite nuo šio skausmingo nutarimo mūsų vargšę drauge.

— Bet, — pertraukė kaimynė Gabin, — gydytojas, kurs turi parašyti mirties aktą, dar vis neateina, o be akto mes nieko negalime toliau daryti.

Kiekvienam menkam šlameslui įtemptos ausys dabar vėl pajuto tylų raudojimą. Ponas Simonas, matomai, atsisėdė šalia Margaritos ir tyliu balsu bandė ją paguosti, nes verkšlenimas tapo vis tylesnis ir vargšė jauna moteris, atrodo, nusiramino.

Ak, taip, — rytoj 11 valandą aš turėjau gyvenu. Paskirti, valanda mano laidotuvėms. Paktasis slogutis, Bet ne mažiausio sąnario Nusiminimo, kuris mane užpuolė nuo tos minties, negalima aprašyti. Aš žinojau, kad tai, ką jie laikė mano mirtimi, tebuvo tik piktas seojutis. Bet ne mažiausio sąnario negalėjau pajudinti šiam siaubingam nesu- pratimui išaiskinti.

Vienintelę viltį beturėjau — daktaro apžiūrėjimas. Jis, lavonų apžiūrėtojas, kaip mokslo vyras, mano ligą pažins. Jis tikrai ras priemonių ir būdą išlaisvinti mane iš šios agonijos ir vėl grąžinti į gyvenimą. Su didele baimė ir nepaprastu įtempimu laukiau jo atėjimo.

Vakaras jau artinosi. Geroji kaimynė Gabin atsisėdė savo darba į čia, kad mano vargšė Margarita nenalikus vienos prieš mirusio. Taip pat ir mažąją dedė, kuri vis

Vert. A. Mekas

J. Švaistas: Koks tvaikas!

Elektrinis traukinys zvimbdamas lekia per banguotus Svabijos laukus. Staiga sustoja, ir aš einu. Skubiai einu lygiu švelniu plentu, tai ne Lietuvoj. Šmarkiai pasivėlinau. Vakar buvo bičiulio vardinės. Gerokai paūžėm, o šiandien pramiegojau. Vaje, kaip vėlu jau!

Netikėtai pasibaigė kelias. Išardyta, sujaukta dauba ir užverta. Didžiulių bombų pasismaginimo padarinys. Zvalgausi. Čia pat šniokščia žuvinga upė, tik ranka pasiekti. Pasiūtiškai vilioja, bet prieiti neįmanoma. Kas daryti?

Plėšaus, kaip išmanydamas. Vienur klampu, kitur baisiausias dygliuotų krūmų raizgys. Ištaršytas, nusimindęs žiūriu į tuos krūmus...

Saldžiai nušvinta man toks tiesus ir malonus skyrimas, kaip mano motinos tankių plaukų viršugalvyje. Tik dabar susiprantu, kad čia apvažiavimas. Aišku — šalikėlė. ONE WAY dailiai išrašyta stambioj lentoj ant stulpo.

Drąsiai neriu. Pasibaigė krūmai ir kelias. Upė kažkur į šalį nusisuko. Keista skaudžiai gumbuota vietovė. Čia pat pastatas, tarytum daržinė kokia. Netoliese keli aptriušę medžiai. Geriau išžiūriu — zenitinių pabūklų kočekaliai styri, ir šalmai su vyčiais prie pat žemės juda. Lengviau atsikvepiu: „Puiku, kad ginkluotosios mėsų pajėgos nuolat budi. Abu priešai be galo klatingi — visokių netikėtumų galima susilaukti.“

Bematant pakyla du šalmai su šautuvais už peties ir artėja. Aš pašokstu pasitikti ir drebu iš džiaugsmo. „Broličiai jūs manoj! Kaip seniai... Kaip aš jūsų pasigendu ir pasiilgau... Gal kabiuką koki man primestumėt? Pas štuos švabus nieko, niekieno negalima gauti. Va, ir gyselės tik galinką teturiu.“

Juodu surdšteja ir aiškiu nepasitikejimu mane atšaldo: „Meskerioti eini... Hm! O kam gi tavo meskerkotis? Sukčius, pasalūnas esi, kaip ir visi jūs ten! Stai kaip.“

„Kaip Dievą myliu, jūs dabar labai klystat! Aš — doras ir teisingas žmogus. Man jūsų ginklavietė visai nerūpi ir joks šnipas aš nesu. Meskerkočio tyčia nesinešu, kad šitie pavydūs žmonės neurgztų. Jei bent vienas švabas iš tolo pamato, tuojau keliais telefonais pradeda skambinti ir visą savo policiją ant kojų pastato. Meskerkotį paupy išsiplauku. Ar daug čia mums reikia dviejų raidžių piliečiams.“

Arciau išžiūrėjęs aš vėl išsirasinu: „Pala, pala... Juk mes geri pažįstami! Argi pamiršot, kaip Gaiziūnų poligone drauge vykdėm karinius pratimus? Aš tuomet kaip atšarginis buvau pašauktas.“

Vienas bematant suriko: „Irgi melas! Nieka tokio ten nematėm.“ Antrasis sugargaliau: „Have you paper?“

„Yes my Sir!“

Aš išsitraukiau iš užančio pripūtus, kaip pagalvį, portmonė ir ėmiau raustis. Begalyje visokių popierių, o svarbiausio, reikiamo nėra ir tiek. Šaltis su karščiu lenktyniuojasi

dieną buvo atskirta, išaukė į kambarį ir griežtai įspėjo nesiartinti prie mano patalo. Tačiau mažoji negalėjo sutramdyti smalsumo ir girdėjau motiną ją karts nuo karto tyliai barant. Abi, atrodo, uoliai savo darbu, stiklą piaustyti, užsiėmusios. Aiškiai girdėjau peilio čirškėjimą. Aš mechanškai akaičėvau, kaip vieną ant kito dėjo stiklus.

Siaip kambarį viešpatavo didžiausia tyla. Pona Simoną, kuri dar vis čia buvo, girdėjau vaikstant po kambarį. Jo padėtis man buvo labai nemaloni, nes aš turėjau inkstiktyvų jutimą, kad mano žmona jam patiko. Ir aš bijojau, kad jis, išnaudodamas jos apleistą padėtį, prie jos dar labiau priartintų. Aš vėl išgirdau mažąją dėdę besijuokiant, ir iš to dariau išvadą, kad tarp jų kas nors įvyko, kas mažajai sukėlė juoką.

Dabar kažkas kietai pasibeldė į duris.

— Ach! gydytojas, — pasakė kaimynė Gabin.

Stipriai žingsniais ir be jokio pasveikinimo, įžengė ilgai lauktasis. Jis buvo, matomai, pavargęs ir taip vėlu vakarą ne noriai čia atėjo. Jis stengėsi savo pareigą atlikti kaip galima greičiau. Turbūt, kambarys buvo menkai apvieštas, nes gydytojas klausė:

— Kūrgi pagaliau guli jūsų mirusis?

— Čia, ponas gydytojau, — atsakė Simonas. Mažoji dėdė buvo iš kambario išsiušta ir kaimynė Gabin pasitraukė mano žmoną prie lango ir buvo pasiruošęs jai baisingąją minūtę pagelbėti.

Juoda gydytojo povyza pasilenkė virš manęs. Ką jis su manimi darė, ir ar jis mane palia savo pareigas tinkamai ištyrė, negaliu pasakyti. Aš tam jaučiau visiška abejingumą.

— Galia aš jums pašviesti? — klausia Simonas.

— Nereikalinga; — ir gydytojas atsitraukia nuo manęs.

Nepaprasta baimė perliejo mane. Kaip taip lengvai šis žmogus sako tokius dalykus kurie man reikšia mirtį ar gyvenimą! Ir kas per mirtis! Mirtis gyvam palaidotam! O, kad aš būčiau galėjęs garsiai šaukti, — kad aš nesu miręs, nemiręs, nemiręs!

— Kada jis mirė? — nesiindomaudamas jis klausė toliau.

— Seštą valandą ryto.

Aš siutau nuo kančios, kad negalin kal-

mano kūne. Trankau, blaškau: vis anweisungai, bescheinigungai, dingusių mano daiktų gepaeckemplangscheinai. Fishing license, įvairiausios maisto kortelės, P. X. Ration Card, D. P. Identification Card, gautų iš Amerikos siuntinių Customs declaration, įvairiausi sertifikatai, reisegenehmigungai... Žodžiu, marjos — iš visų galų ir rūšių lagerių, stovyklų ir bevažinėjant po visas zonas.

Esminio dokumento vis tiek nėra — kaip ugnies. Kareiviai nekantrauja. Vienas jų sugriebia man iš rankų popierius ir drasko į skutelius: „Dreck! Das Alles ist Dreck!“

Aš subliaunu, kaip pamisėlis: „Liaukitės! Oal tik jums Dreck! Pamėgintumėt mano vietoj atsidurti, tada suprastumėt, kad čia gyvybės ar mirties klausimas! Juk ten mano Affidavit! Mano išganymas ir vienintelė viltis toje neišbrendamoj klampynėj. Aš dabar kaip ir Amerikos pilietis jau ir, galima sakyti, visai neliečiamas asmuo.“

„Dar purkštus jis mums! Nemuilink ilgai akių ir greičiau duok tikrąjį dokumentą!“

Nebaigė dar vienas, kad prasizios antrasis, net nosis aukčiau kaktos iškilo: „Where you pass?“

Aš susigūžiau ir atsargiai tyrinėju: „Koks pasas? Dabar visokių jų atsiradę yra.“

„Lietuviškas?“

„Lietuviškas...“

„Zinoma, kad ne kitoks!“

„Turėjau labai gerą — užsieninį, bet kad vokiečiai nevidonai atėmė.“

„A kokį jo vietoj vokišką gavai: pilką ar raudoną?“

„Tik raudoną, kaip mane gyvą kad matot! Ooo... Buvo daug tokių, kurie su pilkais pasais... Kiti dėl jų daug vargo ir net po šešis šimtus reichsmarkių sumokėjo. Bet aš ne... Aš visai ne toks!“

„Tad parodyk tą raudonąjį!“

„Kad nebeturiu...“

„Kaip tai neburti?“

„Labai paprastai: parodžiau pirmiesiems Amerikos kareiviams, ir jie sudraskė. Nu-eidami pasakė dar: „Gana tos visos nacių veidniavos! Dabar laisvė ir pažangiųjų tautų demokratija.“

Mano kamantinėtojai vėl suriko: „Matai, kad melagis ir akiplėša! Tikras kolaborantas ir kriegsverbrecheris! Tuojau suimt ir nugalėsi!“

Abudu stvėrė mane už pečių ir jau bruko į čia pat atsiradusį, burzgantį sunkvežimį.

Tuo pat metu ant dangaus užsiriogino sunkūs tiršti debesys ir apžiojo saulę. Aplinkui beveik sutemo. Siautulingas vėjas ėmė dūkti ir draskytis. Salta ir nyku pasidare.

bėti, kad negaliu jokio savo ssnario pajudinti.

— Taip, — sakė jis toliau tuo pačiu ramiu balsu. — Tai atsitinka staigiose oro atmainose. Ak, šitie staigūs oro pasikeitimai! Pavasarį jis daugiausia pasiima aukų su savimi!

Jis apleido kambarį: Margaritai tyliai nusilenkė, o Simonui ištisė ranką. Su juo pradingo paskutinė mano viltis! Mano mirties sprendimas buvo ištartas. Šitas varginas terliotojas negalėjo atskirti mirusio nuo gyvo. Kasdieninis įpratimas iš jo padarė mašiną ir mirusio apžiūrėjimas, rimčiausias ir atsakingiausias darbas, man virto grynu formalumu. Jis nejautė jokio vargo savo darbe.

Kad aš būčiau galėjęs savo skausmą verkti, šaukti, dejuoti... Bet ne mažiausio garso negalėjau ištarti. Šis žmogus paliko manė mano siaubingam likimui ir nuėjo. Aš girdėjau jo žingsnius nuaidint laiptais žemyn.

Šamone man pradėjo temti ir, mirties baimės pagautas, ios netekau.

Lyg iš kažkur toli girdėjau kaimynę Gabin ir jos mažą dukrelę dirbant savo darbą: peilio čirškimas rėžiant stiklą ir kada ne kada nušibzdėtas žodis.

Atrodo, darbas buvo baigtas ir kaimynė Gabin turėjo visą vakarą laisvą.

Taip, dede, mes turime ir apie vakarienę pagalvoti. Mes abi esame pakankamai alkanos. Ir jūs, mylima kaimyne, — tarė ji savo tylių balsu, — pagaliau nusiraminkite ir eikite su manimi kartu.

Margarita atkakliai priešinosi, o kaimynė Gabin visais būdais stengėsi ją prikalbėti, tačiau Margarita save aimanoms ir ašaroms neturėjo galo.

— Aš jums širdingai dėkinga už viską, ką jūs man ir mano mirusiam vyriui padarėte, — pagaliau išgirdau Margaritą. — Bet prašau, nebedarykite sau jokio vargo dėl manęs.

— Tai tik kaimynystės pareiga, nekalkėkit jūs apie dėkingumą! Bet jūs turite tikrai su manimi eiti, jums bus nemalonu vienai likti prie lavono, ne tiesa, ponas Simonai? — kreipėsi į jį, kuris kaip tikėjo į kambarį.

— Kaip, aš turiu mano vargšą Oliverą pafikti vieną? — sukiuko išsigandus Margarita.

Aš pradėjau maldauti: „Leiskit“, sakau, „nors į sargybines. Rasi ten šviesiau ir ramiau. Aš pakratysiu dar savo portfelį. Jame irgi turiu dokumentą. Būtinai surasiu aš jums tokį, kuriame aiškiai išskaitysit, kad aš taurus ir švarus žmogus. Tiesa, daug kentėjęs, daug vargęs, bet jokių būdu niekur nenusikalęs ir nesusitepęs.“

Juodu ironiškai šyptelejo; bet išklause mano prašymą. Išingsniauau į sargybines. Šviesiau, jauku ir šilta. Tuojau pakvipo skaniausi Pall Mall dūmai. Pramogaudami juodu rūkė. Pilna tų cigarečių ant stalo, kad nors pusytė būtų man pasiūle. Taip seilės bliaukė, net silpna pasidarė. Nuo to naminio įvairių daržų tabako jau gerklė prakarto, ir liežuvis peršči.

Atverčiau savo portfelį. Elgetiškas jo turinys: pusė dėžutės Salmon, kampelis duonos, virvucių galiukai, sliekų gniūzulas milko dėžė, kelios šutintos bulvės — karpiams privilioti. Pagaliau surandu: pačiam kamputy, vienoj portfelio kišenėj visai svarus dokumentas. Nudžiugęs paduoju: „Prašau!“

Vienas jų dėbterėjo kreiva akim ir vėl drykst.

KA, PASAKYTU Rygiškiu, Jonas

Gyvendami ne namie, tesusieidami su svetima, palengva primirstame ir gimtąją kalbą. Tasai kalbos nykimas lėtesnis tebegyvenant didesnė kolonijom, tačiau pagreitetu, jeigu tektų labiau išsisklaidyti.

Ypač mūsų spauda turėtų labiau rūpintis mūsų kalbos išlaikymu. O to labai dažnai nematome. Savo teigimą pailiustruosiu čia keliais pavyzdžiais, paimtais iš anglų zonoje išeinančio neperiodinio žurnalo „Zibinto“ (Nr. 8). Primenu, kad šis žurnalas skiriamas jaunimui, kurio gimtosios kalbos išlaikymu ir gryninimu kaip tik labiausiai turėtumėm rūpintis. „Zibintas“, tačiau, jeigu atleisime ir lietuviškų spaudmenų neturėjimą, atrodo, kone visas parašytas tokia kalba, kurią suprasti būtų neįmanoma ir ne jaunimui:

„Siame skykyje, kuri atliko tautiniuose drabužiuose tautinių lietuvių menu ir arciau pazine lietuvių skautus dvasios svelnumus ir subtilumus“. (Virš. 4 psl.).

„I sueiga organizuotai atvyko baltgudzių ir lenku skautai Lebenstedto lietuvių skautu vadovas ir atsiunte sveikinimus latviu skautai ir roveriai“. (Virš. 3 psl.).

Jo eilėsčiai buvo taipgi tyros kurtūziskos minties esmė, — bet visu pirma, kas tame sujungime atrodytu negalima, buvo tyros ir priėjingai Valery teorijoms irracionalios poezijos esmė“. (20 psl.).

„Tur but, pas Valery mintis peraugo pojucius ir vaizduote, sapnu skrupulus uzmusinejo jame nevidutiniskumas, o niekuomet netvardomas gaivaliskumas neveike jo poezijos“. (20 psl.).

„Buvo tai tikrumoje klaida, uz kuria uzmokejo daugeliu valandu, prarastu tam, kuo is tikruju gyveno, ir auganciu melancholijos pajautimu, kad eikvoja paskutinius metus“. (21 psl.).

„Valery tartum susirado: surado savo juma ir tikejima, plaukianti is pajautimo, kas is tikruju yra ir kad nuo jokio pasisekimo nepriklauso“. (21 psl.).

Tai vis sunkiai teikdami sakiniai, kokių minėtame žurnale yra daugybė. Yra ten sakinių neaiškių ir vien dėl liet. spaudmenų neturėjimo. Stai vienas:

„Oera mano motin, būk isdidi: as nesu vėliava, būk be rūpesciu: as nesu vėliava, mylėk mane: as nesu vėliava.“ — (3p.).

Čia originalo nežinančiam skaitytojui neaišku: ar „aš nesu vėliava“, ar „aš nesu vėliava“ — „aš ne vėliava“...

Pranešimas autoriams ir leidėjams

Lietuviškų knygų bei kitokių išleidimas šiandien, kaip žinome, yra suvaržytas tiek teisiniais, tiek ir techniniais sunkumais. Užtat visa, kas šioje srityje daroma, turi būti vykdoma taupiai ir tikslingai, pirmiausia kreipiant dėmesį į spaudinio aktualumą mokslo ar visuomenės reikalui. Ypač būtų netikslu, jei vienu metu pasirodytų kėleta tos pačios ar panašios rūšies spaudinių. Šitoks paralelizmas tikrai eikvotų brangų autorių laiką bei intelektualines jėgas ir leidėjų pastangas, o taip pat ir spausdinimo medžiagą. Tada primindami ypač galvoj turime mokyklų vadovėlius ir kt. bendrojo lavinimosi knygas. Tokiems netikslumams užbėgdami už akių dar karta atkreipiame gerb. Autorių ir Leidėjų dėmesį: kad jie artimiausiu metu Knygų Leidimo Komisijai praneštų, ką yra parašę, teberašo ir ryžtasi rašyti bei išleisti. Komisija, gavusi minėtus duomenis, tuoj pat skelbs juos tremtinių spaudoje. Kiek bus

„Vajėzau! Ką jūs darot? Juk čia trečiojo skryningo visi duomenys! Taip rūpestingai surašiau...“

Aš nutirpau visas, ir ašaros pasirodė. Jie lengvabūdiškai pasižiūrėjo ir sako: „Ar yra čia bent vienas procentas teisybės? Žinom šitą visą gudriai sugalvotą jūsų pasaką. Pasekit savo mažiesiems, tik ne mums!“

„Na kas čia yra? Kas čia dabar daros? — laužau savo smegenis. „Paleiskit“, sakau, „Baltic Camp. Ten surasiu. Juk turėjau, rodos, tokį dokumentą, su kuriuo ir pačiam pragare neįkliūčiau...“

Jie kvatojas besiraitydami ir pirštais į mane rodo. Aš išbėgu. Staiga viesulas pagauja mane ir permeta. Baisiausi vėjo aukuriai ir dūkimas. Čia pat šėtoniškai kvatojas ir kaukia. Klaukiausios užgriozdintos vietos. Aš stveriuos už kiekvieno iškyšulio, už menkiausio daiktėlio ir šliaužiu iš paskutiniųjų. Pakilti nepajėgiu. Toks spaudimas, toks gniaužimas...

Staiga palengvėja, ir aš atsigaunu. Sirdis, rodos, į pat viršugalvį daužosi ir veržias. Aš visas sušutęs ir drėgnas. Aplinkui gero kai prašvitę. Už lango sniguriuoja.

„Vajėzau, koks tvaikas! Net lovoje naktį nebėgali žmogus ramumo atrasti.“ — užia mano galvoje.

Haunstetten. 1947. I. 20

Ar moksleivis, kuriam skiriamas šis žurnalas, supras ką skaitas, labai abejoju. Dar labiau abejotina, ar jis nesužalos savo kalbos šitokiais sakiniiais bei žodžiais (duodu liet. rašmenimis, pabraukdamas abejotino tikrumo vietas):

„S. Sajungos sostinė yra Maskva, skaitant 4.130.000 gyventojų. Leningradas skaito 3.190.000.“ (Virš. 4 psl.).

„Ir mato, kaip tauta už gimtą žemės gabalą, juodu arimų vaga kreivia bunda, kelias ir eina mirt už ją ir eina Laisvėn pasiryžę.“ (1 psl.).

„...dominija, užimanči virš 9,5 mil. kv. km. Gyventojų skaito apie 11,5 mil.“ (Virš. 4 psl.).

„...laimėjimas priklausė gilesnių priežasčių“. (21 psl.).

„Patariama prašymus paduoti tik tiems asmenims, kurie mano rimtai mokytis“. (Virš 2 psl.).

„...susidūrė su automobiliu ir tapo mirtinai sužeistas“. (Virš. 3 psl.).

„...platintojai prašomi ko greičiausiai apmokėti už gautus Nr. ir...“ (Virš. 4 psl.).

Žodžiai: „smutkelis“ (1 psl.), „sauzudys“ (22 psl.), „jerarchija“ (21 psl.), „Rymas“ (Virš. 4 psl.), „anegdotas“ (Virš. 4 psl.), „kasyjo“ (Virš. 4 psl.), „skautizmas“ (Virš. 3 psl.) — ir kt.

Paimdamas pavyzdžius iš „Zibinto“, nenoriu parodyti, kad tik šiame žurnale kalba yra taip apleista, — tokių ir panašių klaidų, nors ir maželių, pasitaiko visoje mūsų periodikoje. Laikraščių neturime labai daug, turėtų, rodos, atsirasti pakankamai žmonių, prižiūrinių ne tik laikraščių turinį, bet ir kalbą. Juk keista būtų, jeigu dabar, kai minime lietuviškosios raštyjos 400 m. sukaktį, dar nemokėtume (ir nesistengtume išmokti) savo rašomosios kalbos. Jeigu tai Mažvydas pamatytų...

Prisiminkime M. Daukšos žodžius: „Visų amžių žmonės kalbėjo savo prigimta kalba; visados rūpinosi ją išlaikyti, skieisti, tobulinti ir gražinti. Nėra tautos tokios menkos, nėra žemės sklypo tokio mažo, kur nebūtų vartojama sava kalba.“ ...„Ne žemės derlum, ne drabužių švarum, ne šalies gražum, ne miestų ir pilių tvirtumų gyvuoja tauta, bet labiau išlaikymu savo kalbos, kuri didina ir išlaiko bendrumą, santaiką ir meilę. Gimtoji kalba yra bendros meilės ryšys, vienybės motina, pilietiško tėvas, valstybės sargas. Sunaikink kalbą — sunaikinsi sankaiką, vienybę ir dorybę.“ — J. Mks.

Įmanoma, Komisija pagal pageidavimus mėsiai patarpininkaus ryšiams tarp autorių ir leidėjų užmegsti.

Be to, kaip jau Svetimo Valdybos yra nustatyta, tos knygos, kurios skiriamos mokslo reikalui, turi būti atitinkamų specialistų patikrintos ir Kn. Leid. Komisijos aprobuotos. Komisijai rankraščiai gali būti atsiųsti su atitinkamų sričių žinovų recenzijomis bei rekomendacijomis. Taip pat visi spaudiniai, leidžiami viešam reikalui turi būti paruošti taisyklinga ir sklandžia lietuvių kalba.

Autoriai arba Leidėjai, išspausdinę naują leidinį, yra maloniai prašomi Komisijai tuoj prisiųsti po du egzempliorius.

Šiais visais reikalais prašome kreiptis šiuo adresu: Svetimo V. Komisijos Knygų Leidimo kom'sija, (16) Kassel-Mattenberg, DP Ljbuanian Camo, Lietuvių Gimnazija.

Sviet. Valdybos Knygų Leidimo Komisija.

MINTIS

Dėl tremtinių draudimo nelaimėje

„Amerika“ 1946. 12. 13. „Tremtiniai neapdrausti ligoje ir nelaimėje“ rašo: „Svarbus klausimas, kelias lietuvių tremtinių susirūpinimą, tai apdraudimas nuo nelaimingų atsitikimų ir ligos atveju. Tremtiniai prievarta įjungiami į darbo procesą ir neturi galimybės darbo pasirinkti. Koks darbas papuola, tokį turi dirbti, ar jis yra fiziškai pajėgus, ar ne. Dėl tos aplinkybės ir įvyksta nelaimingų atsitikimų, kurių nemaža dalis baigiasi mirtimi. Tiesa, Unrra gydo sužeistus ir sergančius nemokamai, bet jei sužeistas liks invalidas, juo toliau niekas nesisirūpi, kada jis neteks globos. O ta Unrra globa tremtinius jau nebe ilgai pasinaudos. Dar blogiau, kada dirbantysis miršta. Kas rūpinsis mirusiojo šeima? Darbininkai daugumoje dirba Unrra ar amerikiečių kariuomenės žinioje. Neprate dirbti tokį darbą, prie kurio pristatomi, netinkamai apsirengę ir silpnai maitinami, dažniau nukentėję. Jau yra visa eilė žuvusių darbe ir dar daugiau invalidų, netekusių kūno dalių ir šiaip sveikatos. Kas rūpinsis jais ateityje? Jau susirgę tremtiniai — darbininkai nukentėję, nes, nors nemokamai gydomi, netenka teikiama darbo priedų. Jei nebegali dirbti arba lieka invalidu, visa šeima patenka į sunkią padėtį, o ateityje turės elgetauti, dėl to, kad šeimos maitintojas žuvo statant aerodromą, mišką kirsdamas ar prekes kraudamas. Jau tremtiniai be galo skau-

džiai nukentėjo ir yra nesuskaitomai daug našlaičių ir našlių. Kartu ir vargas didėja.“

Siuntiniai iš Amerikos

„Amerika“ „Salpos siuntiniai tremtiniams“ rašo: „Nuo spalio 1 d. bendrasis Amerikos lietuvių Salpos Fondas lietuviams tremtiniams šelpia yra išsiuntęs 5 daiktines siuntas susidedančias iš drabužių, maisto produktų, vaistų, knygų, avalynės ir kitų daiktų — 33.226 svarų, 14.593,24 dolerių vertės. Šios siuntos išsiųstos lietuviams šiose valstybėse: 1) Austrijos lietuviams — 1.100 svarų knygų, 550,20 dolerių vertės, 2) Italijos lietuviams — 10.30 svarų pieno miltelių, 3.700.000 dolerių vertės, 3) Italijos lietuviams 988 svarų maisto ir drabužių, 717,54 dolerių vertės, 4) Vokietijos lietuviams — 10.30 svarų pieno miltelių, 3.700 dolerių vertės, 5) Vokietijos lietuviams — 11.138 svarų drabužių, maisto ir vaistų, 7.825,70 dolerių vertės. Kaip žinoma, be šių didesnių siuntinių, BALF nuolat siunčia per paštą mažus knygų, maisto ir drabužių siuntinėlus lietuviams tremtiniams šiose valstybėse, kur nėra BALF įgaliotinių ar lietuvių tremtinių komitetų. Iki šiol į Olandiją, Lenkiją, Indiją ir kitas Tolimųjų Rytų valstybes yra išsiųsta per 200 pašto siuntinių su drabužiais, maistu ir 30 siuntinių knygų. Tų siuntinių vertė siekia 3.800,00 dolerių“

Skaitytojo žodis

NODOROVINIMAS IS PRAVAZIUOJANČIO BALAGANO

Nesu joks moralistas ar pamokslautojas, bet nepakenčiu viešai rodomų šlykštynių ir šiandien negaliu nutylėti jų, turėdamas galvoje tai, kad šiandien dažno tremtinio dvasinė būseną yra baisiai kritiška.

Senimas kaip bebuvęs, bet jaunimui kiekvienas nešvankus ar į šlykštumą pasinėšęs dalykas turi stiprios ir dažniausia negimamos įtakos. Netikęs laikas ir sąlygos idealams formuoti, ne visada tie idealai jaunimui ir pateikiami. O pagundų pilna kiekvienam žingsnyje, jų daug daugiau negu normaliai laikais, jų užtenka barakuose ir blokuose, jų gausybė tremtiniškoje kasdieninėje pastogėje, pergrūstuose kambariuose. Kolektyvinis gyvenimas doram jaunimui neįsina į gera, todėl visų pareiga būtų stengtis kasdieniniame gyvenime mažinti visokias pagundas.

Juo labiau akyumas ir pastabumas reikalingas tada, kai visokios erotinės pagundos apvelkamos tarimojo meno priedanga ir išnešamos į sceną. Kas jau meno vardu eina, turi būti gražu ir lyg ir šventa, pavyzdžiui. Žiūrėkite, scenoje šitaip buvo parodyta, taigi ir pamatyti galima ir pamėgdžioti. Šitaip galvoja mažesnės kultūros ir kritiškiau nepajėgių matytojo dalyko vertinti žiūrovai, o jaunimas kuo mažiau siekia to kritiškumo tefuri. Scenoje matytieji ar girdėtieji dalykai jaunimą veikia be jokios kritikos, be rimtesnių proto koštuvų. Kas scenoje matyta, tas mėginama vėliau kartoti. Jei scena visada rodytų didelės kultūros dalykus, galima būtų tik džiaugtis, bet šių dienų, ypač mažoji, scena yra tokia moraliskai palaids, kad apie ją dažnai ir tenka ir reikia kalbėti, kaip apie nemoraliską, su kurios demoralizuojančia dvasia reikia kovoti.

Man jau „Tremtinių Žiniose“ kartą yra tekę pasisakyti dėl vienos klajojančios ir lietuvių vardu besidangstančios varietės veiklos. Anuomet esu suminėjęs, kaip ta tariamai lietuviška varietė skleidžia vokiškumą ir kokių šlykštynių parodo. Tikiuos, kad ši varietė jau bus susilikvidavusi ar nors persikrėstijusi nelietuvišku vardu, tik anamasaivo straipsneliui papildyti galėčiau dar čia suminėti, kaip patys lietuviai tada kitose stovyklose reagavo į šitą „meną“. Vienoje stovykloje anas Povilaicių grupės šokėja išėjo į sceną apsirengusi trumpučiu lietuviškų tautinių spalvų sijonėliu. Kitur jau matę šlykščiąją programą vienas karštesnis lietuvis, matydamas, kad gražūs žodžiai nieko nepada, pats vienas reagavo, užtepdamas degutų būgne lietuvišką varietės pavadinimą. Reagavimo būdas lyg ir netinkamas, tai jau tės lietuvis, kuris išlėpėjo būgną, bet jis, prieš vykdydamas savo sumanyką, išėjo scenon ir pasakė kalbą, kurioje išreiškė savo pasipiktinimą rodomomis šlykštynėmis ir lietuvių vardo niekinimu.

Neseniai vėl teko matyti vienos varietės pasirodymą. Tai Luebecko DP varietė. Kartą į mano gyvenamąją tarotautinę stovyklą ji atvažiavo su gana žmoniška programa, teul ir menko lygio, bet nors be jokios išsėstos erotikos. Antrą kartą programos vadovai,

matyt, įdrasėjo. Surinkę iš žiūrovų už bilietus, po apskritą penkmarkį, jie pradėjo pasakoti uždaruose priemiesčio smulkų kambariuose tinkančius tariamai sąmojingus anekdotus. Maža to: į sceną pradėjo išeiti šokėjai ir šokėjos su tokiais apdais, kurie nieko bendra neturi su baletiniais apdais, o skirti tik tam, kad moraliskų pagundų užkrėstas ir palaidumą pasinėšęs jaunuošis turėtų pasižiūrėjęs ką pamastyti ne iš kritiško, bet iš erotiškiojo taško į tokius dalykus žiūrėdamas. Stai tau ir kultūra, menas! Ne prisikelti, ne stiprėti, bet nusmukti padeda jaunimui.

Galima apie tokius reiškinius pakalbėti ir palikti, užmiršti. Galima taip pat ieškoti ir rasti būdų kultūringai reaguoti. Anksčiau nurodytas reagavimo pavyzdys nėra tikęs, tai žmogaus išeitų jausmų staigus pasiveržimas. Sunku čia būtų iš anksto išlyti patarimus, kaip reaguoti, nes tai aiškiausia vietoje. Gal vienur stovykla, išgirdusi atvažiujant su balaganine programa kurį nors menkos kultūros kolektyvą, atsakys salę, gal kitur painformuos savo bendruomenės narius, kas per menas laukia jų, trečiur gal reikės dar kitokių priemonių. Jei bus rūpinamasi, visur susiras padorių reagavimo priemonių o pasirūpinti reikia, kad prie visų sąlygų mūsų jaunimo demoralizuoti nelandžiotų dar ir balaganininkai su savo tariamuoju menu.

S. Baltaragis

PAIEŠKOJIMU REIKALU

I. Artimųjų bei pažįstamų paieškojimų tvarka V. Europos ribose yra nustatyta LTB taisyklėmis iš 1946. XII. 14 d., kurios paskelbtos spaudoje ir išsiuntinėtoms vykdyti visiems LTB padaliniams. Su tomis taisyklėmis reikėtų visiems susipažinti ir, esant reikalui, paieškojimus daryti griežtai prisilaikant tų taisyklių nurodymų. Tai pagreitins susirasti ieškomuosius ir žymiai palengvins patį paieškojimo darbą, kuris dabar yra sukoncentruotas LTB žinioje esančioje C/Kartotekoj. Tačiau, pagrindinė sąlyga paieškojimų sklandumui yra visų mūsų tautiečių, gyvenančių stovyklose ar privačiai tikslus išrašymas į C/Kartoteką. Taigi, kaip visi LTB padaliniai taip ir paskirti m/tautiečiai šiuo kartotiniui yra primygtinai raginami, bojančią pačių interesų, prisidėti prie dabar vykdomo C/Kartotekos išrašymo vajeus ir ateityje tiksliai prisilaikyti čia minėtų C/Kartotekai tvarkyti bei paieškojimus daryti taisyklių nurodymų.

II. Artimųjų bei pažįstamų paieškojimo

Paieškojimų žinių lapas.

Ieškomasis:

- 1) Pavardė, vardas ir tėvų vardai
- 2) Kada ir kur gimęs
- 3) Kada į JAV išvyko ir kur paskiausiai gyveno
- 4) Užsiėmimas ir šeimos žinios
- 5) Kitos būdingos žinios

Gyvenimas Švedijoje ir Belgijoje

Vienas Švedijoje gyvenęs lietuvis tremtinys rašo: „Dabar lietuvių Švedijoje daugiau negu 400, kai estų yra daugiau kaip 25.000, o latvių apie 5.000. Lietuviai čia atbėgo mažais žvejų laiveliais per Baltijos jūrą, kiti gi atėjo per neįsibrendamus Suomijos samanotus pelkynus, treči, buvę nacių vergai, atbėgo iš kalnuotosios Norvegijos.“

Visi baltiečiai Švedijoje jau nuo 1945 m. gegužės mėn. yra išėję iš lagerių ir gyvena pasklydę po Švediją privaciai, patys užsidirbdami sau pragyvenimą. Švedija tik iš dalies yra žemės ūkio kraštas, daugiausiai gi pramonės kraštas ir čia visur labai stinga darbo rankų. Taigi, lietuviai daugiausia dirba „juoda darbu“ fabrikuose, žemės ūkyje ar pas amatininkus.

Dar bebūnant lageriuose, mes pačių lietuvių, bei au gyvenančių Švedijoje, buvom painformuoti, kad Švedijoje esą galima gauti darbo miškuose ir pas ūkininkus, o į fabrikus esą sunkiau įlikti. Todėl pirmas lietuvių darbas buvo kruvinais pirštais kirsti Švedijos miškus. O šeimos už menką atlyginimą buvo patekusios pas ūkininkus, kur daugeliui darbas buvo nepatogus ir labai sunkus. Tačiau netrukus apsižiūrėję pastebėjome, kad Švedijos pramonė daug palankesnėmis sąlygomis šaukia darbo jėgos. Taigi, šiandien nėra nė vieno lietuvių nei akmenuotuose miškuose nei pas ūkininkus, bet visi dirba fabrikuose. Sąlygos čia kiek žmoniškesnės ir viengungiai iš uždario gali gerai gyventi, bet daugumai, turintiems šeimas, jei dirba tik vienas šeimos narys, tenka gerokai „susispausti“.

Stai čia patiekiu, pagal mano 12 mėnesių vestus išlaidų užrašus pragyvenimo minimumą trijų asmenų šeimai (du suaugę ir trečias mažas kūdikis). Vidutiniai vienam asmeniui kaštuoja: pienas — 15,6 kronų, mėsos produktai — 30,45 kr., įvairios daržovės ir vaisiai — 32,97 kr., duona, miltai — 16,5 kr., įvairūs kiti maisto produktai — 46,7 kr. Taigi vidutiniškai maisto produktai 3 asm. šeimai mėnesiui kaštuoja 142,3 kr. Butas, kuris ir šviesa mėnesiui kaštuoja 49,10 kr., įvairūs mokesčiai (ligonių kasai ir kt.) 16,9 kr. Kitos įvairios smulkios išlaidos — 92,49

kr. Tokiu būdu vidutinis pragyvenimo minimumas yra 290,79 kr. Tačiau man dar neteko už pereitus metus mokėti apyvartos mokesčio valdžiai, kuris čia „papiuana“ darbininkus.

Tuo tarpu aš dirbdamas fabrike su viršvalandžiais nuo 7 val. ryto iki 7 val. vakaro t. y. 12 valandų per dieną, per mėnesį uždirbu 280—320 kronų. Taigi, tiek uždirbdamas galiu šiaip taip „galus su galais“ suvesti, bet nieko nelieka. O mums dar rūpi klausimas nupirkti vaikui kokį drabužį ir patiems apsirengti. Taigi, Švedijoje su šeima gyvenančiam tremtiniui, jei tik vienas šeimos narys gal dirbti, gyventi nelengva ir reikia sukti galvą kaip išsiversti. Nevedusiems, kurie gyvena vieni, Švedijoje pakenčiama, o jei bevaikiai vyrai ir žmona abu dirba, tiems pragyvenimo sąlygos yra visai geros.

Lietuviai Švedijoje daugiausia gyvena susigrupavę. Didėsnes kolonijėles yra Stockholm, Eskilstuna, Bodafors-Nassjo ir Lunde.

Belgijoje lietuvių tremtinių yra arti 100. Iš jų keturi studijuoja Belgijos universitetuose, 7 kunigų seminarijoje, 1 lanko gimnaziją. Keturi tremtiniai, baigę aukštuosius mokslius, susirado savo specialybės darbą. Kiti gi dirba fabrikuose, keliolika dirba pas anglus kantineose, keletas anglų kasyklose ir pan. Visi lietuviai gyvena privaciai laisvą gyvenimą. Lagerių čia visai nėra. Jau metai, kai BALFAS Belgijos lietuviams siunčia reguliarią pašalpą 300 dol. kas mėnesį. Iš tos pašalpos sušelpiami studentai, sergantieji ir vaikai. Dirbantieji fabrikuose ar privačiuose tarnybose nesinaudoja socialiniu draudimu, kaip Belgijos darbininkai, visi jie yra už socialės apsaugos ribų; susirgusių net į ligonines neįima, jei BALFO įgaliotinis nepažįda už susirgusius apmokėti.

Prie BALFO įgaliotinio yra suorganizuotas Lietuvių komitetas, kuriam pirmininkauja dr. K-tys. Kad ir sunkiose sąlygose, bet Belgijos lietuviai nenuleidžia rankų. Buvo suorganizuoti Vasario 16 d., Rugsėjo 8 d. plėtis minėjimai, surengta pora pramogų, suorganizuotos kelios ekskursijos po žymesnes Belgijos vietas.

Dėl DP maisto Britų zonoje

Liubecko „Žinių Biuletene“ rašoma: „Daugelis DP vis dar nežino, kokia maisto norma skiriama kiekvienam DP stovykloje gyvenančiam. Pasirodo, jog kiekvienam uedirbančiam suaugusiam žmogui per dieną duodama 1550 kalorijų maisto, t. y. tiek pat, kiek dabar gauna ir vokiečių gyventojai. Kitoms gyventojų kategorijoms pagal darbą yra skirtos šios normos: lengvai dirbančiam 2209 kalorijų, sunkiai dirbančiam — 2609 kal., motinoms — 2691 kal., vaikams nuo 0—

6 m. — 1446 kal., vaikams 6—18 m. — 2290 kal. Tokios tai maisto normos yra surašytos Unrras aplinkraščiuose.

Ne paslaptis, jog palyginti maistas su peireitais metais žymiai paprastesnis. Iš dalies dėl to, kad dabar paskirtas mažesnis kalorijų skaičius kiekvienam DP. Tačiau, kaip mes iš patikimų šaltinių patiriame, skirtųjų kalorijų visai pakaktų, jei neiškiltų šalintinių nenormalumų. Yra rimtų faktų, jog kai kuriose stovyklose iš vokiečių pristatomose bulvose esti ligi 30 proc. žemės. Tas pats su mėsa, kurios sąskaiton per daug nenormaliai pridedama kaulų. Tų negeistinių reiškinų yra ir daugiau. Beje, daugelis nusiskundžia, jog pagrindinis maistas duona beveik visada esti žalia — neįskępusi.

Mūsų spaudojų teko skaityti, jog dėl tų nenormalumų buvo kreiptasi net į vyr. Unrras direktorių Europoje. Kiek tuo atsiekta, nežinom, tačiau reikia tikėtis, jog į tai bus atkreiptas dėmesys. Tuo reikalu raštą turėtų parašyti ir mūsų atitinkamos įstaigos, pirmiausia ji nukreipiant per Unrrą, kuri yra mūsų tiesioginė globėja.“

Persikelia Hamburgo Pabaltijo Universitetas

Jau kuris laikas, kaip Hamburgo Pabaltijo Universitetas buvo sujungintas žinios apie iškėlimą į kitas patalpas. Buvo kalbama, kad jis iškėlimas į Pinnebergą, paskui šį žinia vėl atšaukta, pranešant, kad niekur nebus keliamas ir galų gale vis dėlto paaiškėjo, kad bus iškeltas, tačiau iškėlimo data nebuvo žinoma. Pagaliau po N. Metų buvo paskutinį kartą pranešta, kad universitetas iškėlimas į Pinnebergą, esantį 20 km nuotolyje nuo Hamburgo miesto centro. Britų kariuomenė universitetui paskyrė modernias Luftvafės kareivines. Čia Pabaltijo Universitetas tikrai galės jaustis kaip atskira respublika. Patalpos erdvios ir patogios. Jau nuo Trijų Karalių Pinnebergą pasiekė pirmosios besikeliantiojo universiteto kolonos. Pirmiausia perkelta sekretoriatas, estai ir latviai, galiausiai keltami lietuviai. Keliami sunkvežimiais. Iškėlimui vadovauja vietinės Unrras Pr. Welfare Officer Mr. R. Rygge — amerikietis — Pabaltijo Universiteto labai daug pasidarbavęs ir šiuo metu žiūrijs universiteto reikalų, kaip savo kareivės.

S. N.